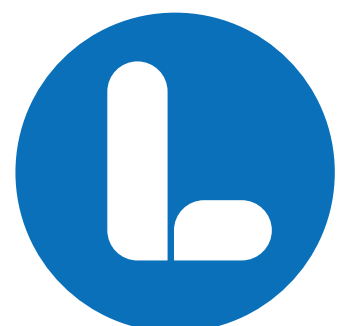




# I möjligheternas land kan vi klara klimatomställningen

Klimatpolitisk rapport antagen av  
Liberalernas landsmöte 2019





# I MÖJLIGHETERNAS LAND KLARAR VI KLIMATOMSTÄLLNINGEN

## Liberalerna ska bli ett klimatparti

I möjligheternas land måste vi klara klimatomställningen. Det gör vi bara med liberala lösningar. Därför behöver det liberala partiet vara ett klimatparti.

Liberalerna har möjligheten att inta en unik position i svensk politik. När andra partier har klimatförnekare i sina riksdagsgrupper ser vi klimatproblemen. När andra partier fokuserar på plakat- och symbolpolitik fokuserar vi på att minska utsläppen på riktigt. När andra partier försvarar enskilda branschers intresse säger vi att alla behöver bidra för att ställa om samhället.

Det finns de som menar att klimatfrågan bara kan lösas genom nolltillväxt och som ser företag och marknadsekonomi som hot mot planeten. Vi är av motsatt uppfattning. Det är genom ny teknik, nya miljövänliga produkter och cirkulär ekonomi som klimatfrågan kan lösas.

Den rapport du läser utgör avstampet för ett nytt idéutvecklingsarbete. Det berör inte alla delar av klimatpolitiken och ger inte alla svar. Det kompletterar det som redan är på plats

– som en bred politik för naturvård och biologisk mångfald – och pekar ut en riktning för det som ska komma. Ett modernt, grönt och liberalt parti behöver kontinuerligt utveckla och ligga före i sin politik. Sverige ska vara ett möjligheternas land, som genom mod, förnuft och effektiva åtgärder kan klara klimatomställningen.

## Våra klimatpolitiska utgångspunkter

Att Sverige och världen klarar av att driva igenom en grön omställning är avgörande för framtiden. Och vi har möjligheten att få till en omställning som går betydligt snabbare än dagens prognoser. Redan idag finns teknik och forskning som radikalt kan minska klimatutsläppen. Nu måste genomslaget för innovationer och ny teknik öka. Marknadskrafterna i kombination med tydliga och långsiktiga incitament från den ekonomiska politiken är avgörande för att få till ett tekniskifte. Utfasningen av gammal fossil teknik kan tidigareläggas väsentligt med rätt typ av politiska styrmedel.

Vi ska fortsätta höja Sveriges välstånd utan klimatpåverkan, sprida grön politik i

EU och världen samt dra fördelar av att vara ledande i omställningen. Fossillobbyn kommer inte gilla Liberalernas politik. Enskilda klimatbelastande företag kommer få det tuffare och tvingas ställa om. Det är rätt, vi ska inte fortsätta som vi gjort och den som förstör klimatet måste betala sina klimatkostnader. Genom att När Sverige ligger i framkant av teknikutvecklingen kommer nya jobb växa fram; så kan vi visa för andra länder att det går att kombinera sänkta klimatutsläpp med ökat välstånd.

Det gör vår klimatpolitisk annorlunda än den hos dem som tycker att all tillväxt är av ondo. Vi är inte motståndare till ekonomisk tillväxt, till att avstånden krymper när fler har råd att resa och fler har råd att bygga sig ett bättre liv. Klimatpolitiken måste bygga på att vi bejakar de möjligheter tillväxten ger idag och kommer att ge imorgon.

Liberalerna förenar engagemang i klimatfrågan med insikter om vilka åtgärder som är globalt effektiva. Sverige har en viktig roll att fylla både som en ansvarstagande föregångare med klimateffektiva exportprodukter, teknikutveckling och med kraftfullt engagemang för de europeiska och globala åtgärder som måste komma till. Vi inser att en verkningsfull klimatpolitik bäst utformas i samarbete med goda krafter i näringslivet. Politiken ska peka ut riktningen och skapa rätt incitament men företagsamma människor, entreprenörer, forskare och innovatörer är bättre än politiker och byråkrater på att skapa effektiva lösningar.

# MODERNA TRANSPORTER

Liberalerna har tagit initiativ till en elektrifieringskommission med uppdrag att påskynda omställning av tunga transporter från fossilbaserade drivmedel till el. Det finns många regler och lagar som behöver ses över för att gynna en snabb elektrifiering. Elektrifiering av transporter är avgörande för att minska Sveriges utsläpp av koldioxid. Vi vill uppmuntra elektrifiering för alla färdmedel men under lång tid kommer vi behöva öka mängden förnyelsebara bränslen för att snabbt minska klimateffekterna, dels för vägtransporter men framför allt för långväga transporter med flyg och sjöfart där dessa bränslen har en viktig roll för att minska klimatpåverkan.

Städernas och tätorternas infrastruktur har byggts med bilen som grund. Denna norm har också lett till en utglesning, istället för förtätning, av städerna. Klimatsmarta transporter såsom gång-, cykel- och kollektivtrafik samt bilar som används på ett mer effektivt sätt bör istället göras till norm i planeringen av större tätorter för att främja ett effektivare transportsystem. Regelförenklingar på kommunal nivå och modernare lagstiftning måste fram för att inte stå i vägen för framtidens lösningar som till exempel autonoma fordon eller flexibla bilpooler.

## Liberalernas förslag

### 1. Skärpta utsläppskrav och tydliga ekonomiska styrmedel för transportsektorn.

Klimatnyttan av att subventionera enskilda konsumenters konsumtion måste vägas mot andra satsningar av offentliga medel. Liberalerna anser att klimatomställningen av fordonsflottan ska byggas på skärpta utsläppskrav som standard för nya fordon samt ekonomiska styrmedel för att få bort utsläppen från transportsektorn. Fastlåsning i specifika tekniker ska undvikas och fordonens klimatbelastning ska bedömas ur ett livscykelperspektiv.

### 2. Påskynda arbetet med elektrifieringen av transportsektorn.

En elektrifieringskommission ska tillsättas och bidra till att påskynda investeringar i elvägar, laddinfrastruktur för ellastbilar samt andra effektiva tillämpningar. Kommissionen måste vidare belysa bland annat finansieringsfrågor, hur el snabbt kan dras fram till väg samt effekter på elförsörjningen av att godstrafiken ställer om. Den bör tillsammans med näringslivet och berörda aktörer skyndsamt ta fram en handlingsplan för elektrifiering av de vägar i Sverige där det ger mest klimatnytta.

### **3. Det ska vara enkelt att välja kollektivt för den som har möjlighet att göra det.**

Då måste kollektivtrafiken bli punktlig, snabb och prisvärd. Reseavdraget ska vara anpassat efter rådande förhållanden och begränsas där det finns en fungerande kollektivtrafik såsom i storstadsregioner. Vägavgifter på motorvägssträckor där det finns särskilt goda kollektivtrafikalternativ bör prövas.

### **4. Klimatsmarta transporter ska vara attraktiva.**

Kollektivtrafiken behöver byggas ut, och det är ett delat ansvar mellan kommuner, regioner, fastighetsägare och staten som alla gynnas av bra transportsystem. Framtidens transportlösningar såsom autonoma fordon, bilpooler och sammanhängande cykelvägar ska vägas in vid infrastrukturplanering. Lagstiftningen behöver utvecklas så att lokala infrastrukturens skatter och värdeåterföring vid exploatering kan användas för investeringar i ny fossilfri transportinfrastruktur. Järnvägen behöver fungera bättre för både de människor som vill ta tåget och de företag som behöver transportera gods. Till 2030 ska all kollektivtrafik i större städer kunna köras utan klimatpåverkan.

### **5. Elskatten ska likställa eldriven kollektivtrafik av olika slag.**

För att skapa konkurrensneutrala villkor mellan olika slags kollektivtrafik ska elskatten vara densamma för alla kollektiva transportslag. Elbussar för kollektivtrafik ska inte betala högre elskatt än spårvagnar och tåg.

# KOLDIOXIDFRI ENERGI

Vattenkraften, kärnkraften och investeringar i förnybar el ger Sverige en säker, effektiv elproduktion med konkurrenskraftiga priser och med små utsläpp av växthusgaser. Men med ökad elektrifiering kommer ett större behov av att utveckla vårt klimatsmarta energisystem. Vårt fokus ligger på att minska energisystemets utsläpp – både i Sverige, vårt närområde och globalt.

Ska vi modernisera Sverige och klara klimatomställningen kommer vi behöva väsentligt mycket mer el. Elbilar, elektrifiering av godstrafik och industrins omställning till fossilfri produktion innebär att behovet ökar kraftigt. Om vi inte ska skjuta oss själva i foten måste den elen vara fri från klimatutsläpp.

Att ställa om energisystemet kräver statlig handlingskraft. På liknande sätt som staten driver på utvecklingen av exempelvis vind- och solkraft, behöver staten också driva på för leveranssäker kärnkraft. Energimyndigheten och IVA har pekat på att Sverige inom 25 år behöver investera i ny eller livstidförlängd kapacitet för en årlig produktion på mer än 100 TWh. Det är vår bedömning att det inte kommer att gå utan att investeringar och reinvesteringar i svensk kärnkraft.

Kärnkraft spelar en central roll för att nå målen för minskade utsläpp och är avgörande för elsystemets förmåga att leverera pålitlig, konkurrenskraftig fossilfri energi. Vi vill främja utvecklingen av den fjärde generationens kärnkraft som kan återanvända avfallet från dagens reaktorer. Nästa generations moderna kärnkraftverk är avfallshantering och elproduktion i ett, och volymen av avfall blir också en bråkdel av dagens befintliga högaktiva kärnbränsleavfall. Ett led i detta är att

staten underlättar utbyggnad genom en kärnkraftsstrategi som inkluderar både investeringar i demonstrationsanläggningar för nästa generations kärnkraftverk, avfallshantering och insatser för att marknaden ska kunna investera och reinvestera i svensk kärnkraft på liknande villkor som idag gäller för övriga fossilfria energislag. Att volymen av avfall i nästa generations kärnkraftverk minskar ändrar inte att ett svenskt slutförvar av kärnbränsle behöver komma på plats i närtid.

Solkraft, vindkraft, vattenkraft och förnybar kraftvärme gynnas alla idag på kärnkraftens bekostnad. Det är en marknad styrd till kärnkraftens nackdel. Det är inte längre en situation Liberalerna accepterar. Det ändrar inte att vi också ser att det finns en stor efterfrågan och potential att även fortsätta bygga ut energi från sol, vind och vågkraft. Liberalerna välkomnar all form av elproduktion, så länge den inte påverkar klimatet.

Ett nyckelområde för att skapa stabil energitillförsel är, vid sidan av ett starkare kraftnät, möjligheten att lagra energi. Det finns redan många olika tekniker för att lagra energi men regelverk och skattesystemet behöver anpassas för att ge rätt incitament för att öka satsningar som ökar leveranssäkerheten och utjämnar effektoppar.

Det behövs en omställning till koldioxidfri produktion av bland annat stål och cement, eftersom dessa industrier är en stor del av Sveriges samlade utsläpp. Utvecklingen av koldioxidavskiljning har också gått framåt och kommer bli viktig för att ställa om flera industriella processer. Det finns tekniska lösningar men det behövs trygga villkor och kreditgarantier för att få till nödvändiga investeringar.

## Liberalernas förslag

### 6. Kärnkraften behövs för klimatets skull och för att minska världens utsläpp.

Vi är positiva till en ny generation kärnkraftverk. Staten bör underlätta en utbyggnad genom en kärnkraftsstrategi som inkluderar både investeringar i demonstrationsanläggningar för nästa generations kärnkraftverk, avfallshantering och insatser för att marknaden ska kunna investera och reinvestera i svensk kärnkraft på liknande villkor som i dag gäller för övriga fossilfria energislag. Elcertifikatsystemet som kostar konsumenterna ca 100 miljarder kronor och endast bidrar till att avveckla kärnkraften ska i ordnade former avvecklas. Staten kan på så sätt vara med och bidra till långsiktiga politiska och mer marknadsmässiga villkor för koldioxidfri el.

### 7. Satsningar på en utökad energilagring och bättre batterier behövs.

Vi vill underlätta för olika innovationer som bidrar till ökad robusthet och användning vid elöverskott t.ex. vätgas, värmelager, batterier och elektrobränsle. Lagstiftningen behöver hela tiden utvecklas och Energimyndigheten bör ha ett ansvar för att bereda förslag som underlättar en marknadsintroduktion av nya innovationer. Kreditgarantier för stora industriella projekt kan vara en sådan lösning. För att underlätta teknikskiftet och samtidigt minska miljöbelastningen behövs tydligare krav på återvinning av de sällsynta jordartsmetaller som används bland annat i batterier.

### 8. Satsa på koldioxidavskiljning.

Koldioxidavskiljning och lagring (Carbon Capture and Storage, CCS) går att genomföra på flera olika sätt, bland annat genom att koldioxiden antingen i rökgaserna från industriella verksamheter eller i atmosfären avskiljs och lagras djupt ner i marken där den inte kan påverka miljön.

### 9. Underlätta småskalig elproduktion.

Allt fler fastighetsägare, inklusive offentliga verksamheter, väljer småskalig elproduktion i form av exempelvis solpaneler på tak. En del fastighetsägare har flera fastigheter och energiskatten bör i dessa fall beräknas utifrån anläggning och inte utifrån juridisk person förutsatt att elen som produceras också konsumeras på samma punkt. Det innebär att småskaligt producerad el som inte skickas ut på elnätet skall bli vara skattefri.

### 10. Kraftnätet behöver byggas ut.

I dag är det kapacitetsbrist i olika delar av Sverige. Det är ett problem och hinder för etablering och utveckling av vårt näringsliv. För att kunna hantera export och import, samt fördela elen. Vår satsning på elvägar kommer att vara beroende av en bättre fördelning av elen i hela landet.



# SAMARBETE FÖR KLIMATET

Sverige ska ta täten i den globala gröna omställningen till klimatsmart hållbarhet. Vi behöver öka ambitionerna inom landet för att fortsätta vara ett skyltfönster och en inspiration för andra. Samtidigt måste vi även driva en mer offensiv grön politik internationellt.

EU ska ta täten, utsläppen stannar inte vid landsgränser och det gör inte lösningarna heller. EU ska vara en garant för Parisavtalet och visa vägen framåt i klimatarbetet och alla EU-länder måste ta sitt klimatansvar. Samtidigt ska vetot i den gemensamma utrikespolitiken begränsas för att EU ska kunna spela en större roll i det globala klimatarbetet. Sverige har idag relativt låga koldioxidutsläpp per capita jämfört med andra EU-länder men vi ska självklart minska våra utsläpp samtidigt som vi ska driva på för att EU har en gemensam effektiv politik som bidrar till att alla EU-länder minskar sina utsläpp. Inslag i en sådan politik är en europeisk koldioxidskatt och en europeisk, och i nästa skede global, skatt på flygets utsläpp.

Intäkterna från en koldioxidskatt på EU-nivå bör på ett tydligt och transparent sätt investeras i forskning, teknikutveckling och grön infrastruktur i hela EU inom ramen för en europeisk ”green deal”. Även resurserna som frigörs från halveringen av EU:s jordbruksstöd bör till del tydligt kopplas till viktiga gemensamma investeringar i klimat och miljö. Därtill ska omotiverade klimatskadliga subventioner skyndsamt avskaffas på alla politiska nivåer.

Vi kan också underlätta för konsumenterna i EU:s medlemsländer att göra hållbara val. Miljömärkning och certifiering av varor utifrån klimatavtrycket bör introduceras brett på hela EU:s inre marknad. Vi är därför öppna för att införa en obligatorisk klimatmärkning av vissa varor och tjänster. Livscykelanalyser och spårbarhet behöver utvecklas och blockkedjor kan användas för att minska risken för fusk med dokumentation. För att minska resursförbrukningen och bidra till hållbara val och en cirkulär ekonomi måste produkter också hålla längre. Vi vill därför förlänga den tid som ett fel på en produkt i regel ska anses vara säljarens ansvar från sex månader till två år och på det sättet fullt ut dra nytta av EU:s nya varudirektiv.

## Liberalernas förslag

### 10. Utveckla EU:s system med utsläppsrätter till en koldioxidskatt på EU-nivå.

EU:s utsläppshandelsystem var vid dess tillkomst en viktig milstolpe, men ännu är utsläppsrätterna för många och antalet sektor som täcks in är för få. Vi vill därför gå mot ett system med en gemensam, hög och heltäckande europeisk koldioxidskatt. Intäkterna bör användas för att investera i till exempel grön infrastruktur. Som ett första steg bör en harmoniserad lägstanivå för koldioxidbeskattning i EU:s medlemsländer införas. Fortsätt också enträget arbetet med en flygskatt på en global, och i ett första steg europeisk, nivå.

### **11. Halvera EU:s jordbruksstöd och gör en grön investeringsväxling.**

Använd det ekonomiska utrymmet till stora projekt vilka länderna inte själva kan genomföra, till exempel elektrifiering av EU:s vägar eller sammanbindande av järnvägsnät inom ramen för en europeisk ”green deal”. Det kvarvarande jordbruksstödet bör riktas om till att bidra till klimatomställning.

### **12. Begränsa vetorätten i utrikespolitiken, effektivisera EU:s röst i klimatfrågan.**

EU:s medlemsländer ska eftersträva en så bred enighet som möjligt i den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Samtidigt behöver unionen oftare kunna agera snabbare och mer effektivt. Därför krävs att beslutsfattandet förenklas. Vi vill att EU tar steg mot att avskaffa enskilda länders veton inom utrikes- och säkerhetspolitiken, i första hand vad gäller sanktionsbeslut mot länder som begår brott mot de grundläggande fri- och rättigheterna men också när det gäller sanktioner som kan bli aktuella mot enskilda länder utanför EU vars agerande allvarligt skadar klimatarbetet.

### **13. Marknadsdriven märkning och certifiering av varor är positivt.**

Vi ser positivt på märkning avseende klimatavtryck men är också öppna för att införa en obligatorisk klimatommärkning av vissa varor som tillverkas inom EU eller importeras. Detta skulle kunna komplettera det produktpass med information om bland annat hur en produkt kan återfinnas som i Sverige ska utredas.

### **14. Fler varor behöver hålla längre.**

För att uppmuntra produktionen av hållbara produkter ska fel på en vara under dess första två år – till skillnad från dagens sex månader – anses vara säljarens ansvar. Det innebär att Sverige fullt ut skulle dra nytta av de möjligheter som följer av EU:s nya varudirektiv för att driva utvecklingen mot en hållbar konsumtion.

### **15. Statliga klimatinvesteringar.**

Staten bör underlätta samhällsekonomiskt gröna och lönsamma investeringar som kan bidra till att snabbt ställa om samhället i hållbar inriktning. Därför ska befintliga typer av instrument och fonder i högre grad riktas mot denna typ av in-

vesteringar. Det bör exempelvis handla om att på ett liknande sätt som Exportkreditnämnden idag garanterar exportkrediter kunna garantera stora och lönsamma klimatinvesteringar och att se över AP-fondernas mandat att investera i infrastrukturprojekt.

### **16. Både Sverige, Europa och världen behöver skyndsamt avskaffa alla omotiverade subventioner, skattelättnader och stöd till aktiviteter som skadar klimatet.**

Målet ska vara att också avskaffa de subventioner, skattelättnader och stöd som fyller andra tydliga samhälleliga behov så fort det bedöms som möjligt.

**LIBERALERNA**  
info@liberalerna.se

Sverige – möjligheternas land.

